

Примљено: 01.04.2016.

1



РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ПРВИ ОСНОВНИ СУД У БЕОГРАДУ
Булевар Николе Тесле бр. 42а
2 П.бр. 14100/13
3.3.2016. године

У ИМЕ НАРОДА

ПРВИ ОСНОВНИ СУД У БЕОГРАДУ, судија Гордана Аранђеловић као судија појединац, у парници тужиоца Љубише Диковића из Београда, [REDACTED], чији је пуномоћник Ђуро Чепић, адвокат из Београда, Булевар Михаила Пупина број 10 И/424, против тужених Наташе Кандић из Београда, [REDACTED] и Фонда за хуманитарно право са седиштем у Београду, Улица Дечанска број 12, чији је заједнички пуномоћник Владимир Гајић, адвокат из Београда, Улица краља Милутина број 47, ради накнаде нематеријалне штете, након главне и јавне расправе закључене дана 3.3.2016. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ преиначење тужбе учињено на рочишту за главну расправу дана 05.06.2013. године.

ОДБИЈА СЕ предлог за прекид поступка.

ДЕЛИМИЧНО СЕ УСВАЈА тужбени захтев тужиоца Љубише Диковића из Београда, [REDACTED] па се обавезује тужени Фонд за хуманитарно право са седиштем у Београду да на име накнаде нематеријалне штете због душевних болова услед повреде части и угледа исплати тужиоцу износ од 550.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 03.03.2016.

године па до коначне исплате, све у року од 15 дана од дана пријема преписа пресуде.

ОДБИЈА СЕ тужбени захтев тужиоца Љубише Диковића у делу којим је тражено да се обавезе тужени Фонд за хуманитарно право са седиштем у Београду да на име накнаде нематеријалне штете због душевних болова услед повреде части и угледа исплати тужиоцу износ преко износа досуђеног ставом трећим изреке пресуде од 550.000,00 динара до траженог износа од 1.000.000,00 динара, за износ од 450.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 03.03.2016. године до исплате, **КАО НЕОСНОВАН**.

ОДБИЈА СЕ тужбени захтев тужиоца Љубише Диковића у делу којим је тражено да се обавезе тужена Наташа Кандић да на име накнаде нематеријалне штете због душевних болова услед повреде части и угледа солидарно са туженим Фондом за хуманитарно право са седиштем у Београду исплати тужиоцу износ од 1.000.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 3.3.2016. године до исплате, **КАО НЕОСНОВАН**.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени Фонд за хуманитарно право са седиштем у Београду да тужиоцу Љубиши Диковићу накнади трошкове парничног поступка у износу од 149.200,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана каду су наступили услови за извршење па до исплате, све у року од 15 дана од дана пријема преписа пресуде, док се у преосталом делу за период од дана 03.03.2016.године до дана наступања услова за извршење, захтев за исплату законске затезне камате на износ трошкова поступка **ОДБИЈА** као неоснован.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац Љубиша Диковић да туженој Наташи Кандић накнади трошкове парничног поступка у износу од 96.650,00 динара у року од 15 дана од дана пријема преписа пресуде.

Образложење

Тужилац је у тужби и током поступка навео да је тужена Наташа Кандић као оснивач и управитељ туженог Фонда за хуманитарно право дана 23.1.2012.године на интернет страни друготуженог <http://www.hlc-rdc.org> објавила документ под насловом "Досије Диковић Љубише". На првој страни, у тачки 1 напред поменутог документа, између осталог, стоји: "Током 1994. и 1995. године, Диковић је био командант 16. граничног батаљона и у том

својству (...) суделовао у хапшењу Муслимана који су бежећи пред војском Републике Српске, потражили спас у Србији (...). Посмртни остаци четворице од петорице враћених Муслимана (...) пронађени су и поуздано идентификовани", са позивом у фусноти да се тај инцидент догодио 24.7.1995. године. Наведена тврдња је неистинита из разлога што тужилац 1995. године није био командант 16. граничног батаљона ВЈ, нити се налазио у Бајиној Башти, те тако није ни могао да учествује у хапшењу Муслимана. Наиме, тужилац је дана 28.7.1994. године, наредбом тадашњег начелника Персоналне управе, разрешен дужности команданта 16. граничног батаљона, а дана 30.8.1994. године је предао дужност. На другој страни, под тачком 3 документа стоји: "Под Диковићевом командом, од маја 1998. године у 37. моторизованој бригади, више официра Војне безбедности (...) обучавали су и увежбавали групе убица, криминалаца, чак и неколико десетина осуђених убица из затвора у Сремској Митровици. Од јула 1998. године, одводили су их на Косово, као добровољце и припаднике ВЈ". И овај навод је потпуно неистинит, јер је тужилац дужност команданта 37. моторизоване бригаде преузео тек 3.11.1998. године. На страни другој под тачком 4 наведеног писмена стоји: "Дана 20.4.1999. године командант Диковић је наредио капетану Драгану Митровићу и капетану Бори Аџемовићу да са борбених положаја дођу до њега заједно у једном возилу, уместо појединачно и опрезно, како налажу правила. Возило у којем су поред Митровића и Аџемовића била и тројица војника у пратњи, ..., наишло је на месту званом "Исток махала" (Србица...) на заседу ОВК и том приликом су страдала сва петорица припадника ВЈ". На другој страни, у тачки 5, између осталог стоји: "Дана 7.3.1999. године... пуковник Диковић, као командант 37. моторизоване бригаде из касарне у Рашкој повео је на Косово Борбену групу (БГ 37) која је бројала око 400 припадника. ... а око 150 њих били су добро опремљени и увежбани добровољци, међу којима десетине осуђених лица, криминалаца, ратних злочинаца под командом потпуковника Слободана Стошића и Миодрага Ђорђевића." На трећој страни, под тачком 7 документа стоји: "Диковић је суделовао у присвајању имовине Албанаца, не само са подручја Дренице, него са целог Косова. Са копа у Белаћевцу током 1998. године, по Диковићевом наређењу, у Рашку је доведен један багер-копач који је продат неком приватном лицу. (...) Током НАТО бомбардовања, с његовим знањем, хиљаде скупочених путничких аутомобила, аутобуса, камиона и трактора, пребачено је и продато у Новом Пазару у Рашкој. За себе лично је задржао један скупочени амерички ланд ровер и мерцедес 300 (...). Међу официрима и војском се причало да је Диковић за време НАТО кампање постао власник хиљаде грла и крупне и ситне стоке, отете од косовских Албанаца". Дана 24.1.2012. године у прилогу емитованом у вестима ТВ Б92, у терминима од 16h, 18.30h и 23.00h, тужена Наташа Кандић је изјавила за тужиоца: "Не могу људи који имају нечисту

прошлост да буду на местима и позицијама (...) потребни су нови људи који немају мрље у својој професионалној и људској прошлости, у односу на ратове и злочине који су се дешавали". Дана 25.1.2012. године у интервјуу дневном листу "Политика" који је изашао на насловној страни овог листа под насловом "Кандићева оптужила генерала Диковића за ратне злочине" тужена је изнела: "Иако је имао обавезу да спречи злочине, Диковић то није учинио, а постоје и докази који сведоче о безобзирној пљачки албанске имовине у којој је и сам учествовао." Наведени наводи су потпуно неистинити, увредљиви и крајње произвољни. Наиме, против тужиоца никада није покренут ни један кривични поступак, није био пријављен за кривично дело ратног злочина, нити постоје било какви релевантни подаци да је био учесник у догађањима везаним за ратне злочине, што је потврдило и Тужилаштво за ратне злочине РС које је једини државни орган у Србији надлежан за гоњење учинилаца кривичног дела ратни злочин. Све напред наведене и изнете тврдње су крајње неистините, а њихова природа је таква да у великој мери штете части и угледу тужиоца. Тужилац у највећем броју случајева није ни био на дужностима, нити је био присутан у местима и у време како су то навели тужени. Тужилац је начелник Генералштаба војске Србије у чину генерала. Та дужност представља најзначајнију војничку позицију и једну од најугледнијих институција наше државе. Генерал Диковић је у тешким временима изградио изузетну војничку каријеру, без иједне мрље. Неистинити наводи тужених објављени су у готово свим медијима у Србији. Најеминентнији дневни лист код нас, "Политика", известила је овоме на насловној страни, а ТВ Б92 је у својим ударним емисијама објавила прилог под насловом "Досије Диковић". Неистине о тужиоцу изазвале су и буру у јавности, међу колегама, у државном врху. Наведене оптужбе читала су и његова деца, родбина, комшије и пријатељи, а изнете тврдње могле су и да нашkode међународном угледу земље, што је све јако погодило тужиоца изазвавши код њега тешке душевне болове због повреде угледа и части, чиме му је проузрокована знатна нематеријална штета. Имајући у виду све напред наведено, предложио је да суд усвоји тужбени захтев са рочишта од 5.6.2013. године. Трошкове поступка је тражио и определио.

Тужени су у одговору на тужбу и током поступка, преко пуномоћника, оспорили тужбени захтев наводећи да се у изнетим оценама у документу "Досије Диковић Љубише" нигде не наводи да је тужилац Љубиша Диковић ратни злочинац, нити се тврди да је чинио ратне злочине, већ се само указује на поступања која су се десила, односно дешавала у зони одговорности јединица којима је он командовао и полазећи од ових дешавања изнета је јавна критика, јавни вредносни суд, јавна оцена о оправданости постављења тужиоца на високу државну функцију. У наведеном смислу су и дате изјаве тужене Наташе

Кандић у вестима Б92 и дневном листу "Политика". Из садржаја објављеног документа "Досије Диковић Љубише" не може се закључити да постоји основ за накнаду нематеријалне штете по основу душевних болова због повреде части и угледа, јер се овај садржај објективно посматрано не може сматрати увредљивим. У том циљу се мора ценити ко је изнео предметне оцене и да ли су оне изнете у оквиру регистроване друштвене делатности, да ли се ове оцене односе на тужиоца као приватну личност или на Љубишу Диковића као кандидата, а потом као начелника ГШ ВС, да ли су дате у намери јавне критике или у намери омаловажавања и шта је извор знања података који су изнети у поменутом документу. Истакли су да је предметне оцене изнела регистрована невладина организација - Фонд за хуманитарно право (ФХП) и то у оквиру своје регистроване друштвене делатности. Делатност ФХП-а је дозвољена друштвена делатност, а предметне оцене су дате управо у оквиру вршења регистроване друштвене делатности невладиног сектора. Ни једна једина изнета оцена се не односи на Љубишу Диковића као приватну личност, већ искључиво на генерала Љубишу Диковића, као кандидата, а потом начелника ГШ ВС. Изнете оцене су се односиле на питање оправданости постављења тужиоца на дужност начелника ГШ ВС, односно на питање оправданости његовог постављања на изузетно значајну јавну функцију и то кроз постављање питања да ли његова претходна војничка каријера, посматрана кроз стање у зони одговорности јединица којима је командовао, оправдава то постављење. Изнете оцене нису дате у намери омаловажавања, уосталом ни једна једина оцена се не односи на Љубишу Диковића као приватну личност, већ су све дате у смислу друштвене критике и друштвене оцене избора једног од кандидата на место начелника ГШ ВС. Негативне критике, када су дате без намере омаловажавања и у оквиру регистроване друштвене делатности, све иако у себи садрже неповољан вредносни суд у погледу избора одређене личности на одређену јавну, државну или друштвену функцију, не могу представљати основ за накнаду нематеријалне штете по основу душевних болова због повреде части и угледа. Наиме, овакве критике које у себи садрже вредносну оцену одређеног кандидата за одређену функцију, када су одвојене од приватне личности кандидата, као у конкретном случају, не могу представљати повреду части и угледа, а тиме ни основ за накнаду нематеријалне штете. Супротно би значило недозвољеност и самим тим непостојање јавне критике. Извори сазнања за оцене изнете поводом избора тужиоца на дужност начелника ГШ ВС су база података Фонда за хуманитарно право, дакле подаци прибављени у оквиру дозвољене друштвене делатности у складу са Статутом фонда као невладине организације и база података Хашког трибунала, а како је све то наведено у фуснотама објављеног текста. У изнетим оценама се истиче да је тужилац био командант 16. граничног батаљона током 1994. и 1995. године, што тужилац оспорава наводећи да је био разрешен ове

дужности 30.8.1994. године, што значи да је на наведеној дужности био током 1994. године па и на дан 28.7.1994. године који се везује за хапшење Муслимана. Такође се тврди да је тужилац био командант 37. моторизоване бригаде од маја 1998. године што тужилац такође оспорава, наводећи да је на ту дужност постављен 3.11.1998. године, што значи да је био командант наведене јединице и 1998. године и касније, када су се управо дешавали догађаји на које су тужени указали, а везано је за зону одговорности јединица којима је командовао тужилац. У изнетим оценама тужених помиње се и датум 20.4.1999. године, активност у којој су погинули капетан Драган Митровић и капетан Бора Аџемовић, а овај догађај ни тужба не оспорава. У изнетим оценама помиње се и датум 7.3.1999. године када је 37. моторизована бригада из Рашке кренула на Косово под командом тужиоца, што тужба не спори нити нуди доказе да је било шта што је везано за изнете оцене нетачно. Тужени су указали и да је јединица којом је командовао тужилац присвајала имовину Албанаца на Косову и исту ту имовину, путничка возила, аутобусе, камионе, тракторе, стоку пребацивала за Србију, при чему се не тврди да је то радио тужилац и да је он присвајао за себе, тврди се да се и он возио у једном од таквих аутомобила, што тужба такође не спори, односно не предлаже доказе којима би се ови наводи показали нетачним. Дакле све изнете оцене се односе на дешавања у зони одговорности јединица којима је командовао тужилац и из тих дешавања се изводи оцена о оправданости да тужилац буде постављен на високу јавну функцију, при чему се у фуснотама текста "Досије Љубиша Диковић" наводи извор сазнања. С друге стране, тужилац у тужби не доказује, односно не наводи доказе којима би доказао да су те оцене нетачне, односно да су нетачне околности које се износе, а које се односе на дешавања у зони одговорности јединица којима је командовао. Из свих изложених разлога предложили су да суд одбије тужбени захтев као неоснован. Трошкове поступка су тражили и определили.

Како је тужилац преиначио тужбу повећањем тужбеног захтева, чему су се тужени противили, суд је у смислу чл. 199 ст.2 Закона о парничном поступку решио као у ставу другом изреке, оценивши да поступак по преиначеној тужби не може довести да продужења трајање парнице.

У доказном поступку суд је извео све доказе релевантне за пресуђење, па је оценом истих у смислу одредбе члана 8 Закона о парничном поступку, утврдио следеће чињенично стање:

Читањем наредбе начелника Персоналне управе Генералштаба војске Југославије број 5-255 од 28.7.1994. године утврђено је да је разрешен

дужности и упућен на школовање у 44. класу Генералштабне Академије центра војних школа ВЈ Диковић Љубиша, пешадијски мајор, [REDACTED], [REDACTED] године. У наредби је констатовано да је именовани командант 16.граничног батаљона ужичког корпуса друге армије, ФЧ мајора, ПГ 13 од 18.8.1992. године, гарнизон Бајина Башта. Школовање почиње 1.9.1994. године и траје две године. У наредби је такође констатовано да именовани треба да се јави у Центар војних школа ВЈ дана 31.8.1994. године.

Читањем извештаја о предаји дужности Диковић Љубише, пешадијског мајора од 30.8.1994. године, утврђено је да је именовани по наредби начелника ПСУ ГШ ВЈ бр. 5-255 од 28.7.1994. године предао дужност команданта 16.граничног батаљона "А", Ужички корпус, Друга армија.

Из извештаја о пријему дужности од 03.11.1998. године, утврђено је да је Љубиша Диковић примио дужност команданта 37.моторизоване бригаде "А", Ужички корпус, Друга армија, по наредби начелника Генералштаба ВЈ број 4-186 од 3.11.1998. године.

Читањем новинског чланка објављеног у дневном листу "Политика" број 35278 дана 25.1.2012. године, под насловом "Кандићева оптужила генерала Диковића за ратне злочине" утврђено је да је у истом наведено: "Невладина организација Фонд за хуманитарно право (ФХП), чија је директорка Наташа Кандић, оптужила је начелника Генералштаба ВС генерал-потпуковника Љубишу Диковића да је одговоран за ратне злочине на Косову, 1998. и 1999. године, када је био командант 37. моторизоване бригаде тадашње ВЈ, јединице која је дејствовала на подручју Дренице. У овој организацији, која је медијима проследила и на свом сајту објавила документ "Досије Диковић Љубише", тврде да први човек Војске Србије "нема чисту ратну прошлост". - Иако је имао обавезу да спречи злочине, Диковић то није учинио, а постоје и докази који сведоче о безобзирној пљачки албанске имовине, у којој је и сам учествовао - тврди Наташа Кандић. Она сматра да генерал-потпуковник Диковић није достојан да буде начелник Генералштаба и позива надлежне органе да председнику Борису Тадићу предоче чињенице о његовом поступању током рата на Косову и доказе Хашког суда о ратним злочинима у зони одговорности ратног команданта Диковића. "Тамо где је била 37.моторизована бригада догодили су се страшни злочини. Пре свега ту је Избица и сведочење самог Диковића, као сведока одбране у Хашком трибуналу, које је прилично јасно. Он ни једног тренутка не спори да су његове јединице биле у Избици и да су имале контакт са цивилима. У дугим расправама, на основу питања тужилаштва, он у једном тренутку каже да је војска, односно да су његове јединице ушле у село

Избицу, а потом да су само прекидали дејства и изводили цивиле” изјавила је Кандићева за радио Слободна Европа.”

Из дописа главног и одговорног уредника Б92 Верана Матића, упућеног адвокатској канцеларији Чепић од 26.1.2012. године, утврђено је да је у прилогу дописа именованој адвокатској канцеларији достављен снимак ТВ прилога објављеног у вестима Б92 у 16.00h дана 24.1.2012. године у којем се помиње “Досије Диковић” и констатовано да је прилог емитован истога дана и у вестима од 18.30h и 23.00h.

Прегледом ДВД снимка информативне емисије вести ТВ Б92 емитоване дана 24.1.2012. године утврђено је да је тужена Наташа Кандић изјавила: *“Не могу људи који имају нечисту прошлост да буду на местима и позицијама, рачунајући да ће они да врате поверење изгубљено у институције Републике Србије. Потребни су нови људи, који немају мрље у својој професионалној и људској прошлости, у односу на ратове и злочине који су се догађали.”*

Из потврде Тужилаштва за ратне злочине РС А. бр. 51/2012 од 30.1.2012. године, утврђено је да у уписницима наведеног тужилаштва КТРЗ, КТРП и КТРП, као и у предметима наведеног Тужилаштва, генерал - потпуковник Љубиша Диковић није евидентиран као пријављено лице за било који ратни злочин, нити као учесник у догађањима везаним за ратне злочине.

Из извода Агенције за привредне регистре о подацима уписаним у регистар задужбине и фондације, утврђено је да је фондација Фонд за хуманитарно право са седиштем у Београду у Улици Дечанска број 20 основана 12.1.1993. године, на неодређено време, са циљем да пружи помоћ постјугословенским и другим постконфликтним друштвима да успоставе владавину права и прихвате наслеђе масовног кршења људских права да би се утврдила кривична одговорност за починиоце, задовољила правда и онемогућило понављање. Оснивач је Наташа Кандић, а лице овлашћено за заступање Сандра Орловић.

Из статута Фондације Фонд за хуманитарно право утврђено је да ФХП има својство правног лица, да је рад ФХП-а јаван, да се јавност рада обезбеђује објављивањем годишњег извештаја о раду на интернет страни ФХП, организовањем конференција за штампу и на други прикладан начин. У члану 3 статута је констатовано да је ФХП хуманитарна, невладина и непрофитна организација, која помаже постјугословенским и другим пост-конфликтним друштвима да успоставе владавину права и прихвате наслеђе масовног кршења

људских права да би се утврдила кривична одговорност за починиоце, задовољила правда и онемогућило понављање. Ради остваривања својих циљева, ФХП обавља следеће активности: формирање архиве о ратним злочинима и базе података која повезује починиоце, жртве, место злочина и категорије повреда међународног хуманитарног права; пружање подршке суђењима за ратне злочине пред домаћим судовима, пружање правне помоћи и заштите жртвама оружаних сукоба, пружање подршке за сведоке ратних злочина, стварање ризнице транскрипата за суђење пред МКТЈ, на босанском, хрватском и српском језику; очување историјског памћења о збивањима у оружаним сукобима у бившој Југославији, заснованог на писменим и усменим изјавама и исповестима сведока и жртава, примарним документима, судској документацији МКТЈ, документацији са суђења за ратне злочине пред домаћим судовима и на осталим релевантним и поузданим материјама о ратним злочинима; организовање конференција и јавних скупова о почињеним ратним злочинима; обавештавање и образовање јавности о транзиционој правди и инструментима заштите од кршења људских права и друге активности од значаја за остваривање циљева ФХП-а. У члану 16 Статута је констатовано да се пословном тајном сматрају документа и подаци чије би саопштавање неовлашћеном лицу штетило угледу и интересима ФХП-а. Извршни директор одређује која се акта и подаци сматрају пословном тајном. Обавезу чувања пословне тајне имају извршни директор, чланови Управног одбора, запослени са посебним овлашћењима и одговорностима и запослени који обављају стручне и административне послове. Наведени Статут донет је 25.3.2011. године и даном ступања на снагу истог престала су да важе правила ФХП-а од 14.5.2010. године.

Из Одлуке Управног одбора Фонда за хуманитарно право донете на 10.седници одржаној 8.12.2012. године утврђено је да је чланом 3 ове одлуке измењен члан 10 Статута ФХП тако да сада гласи: Управитељка-извршни директор/ка руководи свакодневним пословима ФХП-а, представља и заступа ФХП без ограничења, одговара за законитост рада ФХП-а, спроводи одлуке Управног одбора, припрема и предлаже Управном одбору годишњи извештај о раду ФХП-а итд. Чланом 5 Одлуке измењен је члан 16 Статута ФХП-а тако да сада гласи: пословном тајном сматрају се подаци које садржи база података о ратним злочинима, подаци о зарадама и хонорарима, идеје и пројекти у развоју, службена комуникација, извештај под ембарго, документа са ознаком поверљиво и друга документа и подаци чије би саопштавање неовлашћеном лицу штетило угледу и интересима ФХП.

Из кривичне пријаве поднете од стране Фонда за хуманитарно право

Тужилаштву за ратне злочине РС од 22.5.2015. године, без пријемног печата тужилаштва, утврђено је да је иста поднета против Љубише Диковића, генерала Војске Србије, током трајања оружаног сукоба на Косову команданта 37. моторизоване бригаде ВЈ, садашњег начелника Генералштаба војске Србије, Дејана Ранђеловића, команданта 2. моторизованог батаљона 37. моторизоване бригаде ВЈ током оружаног сукоба на Косову, НН припадника 2. моторизованог батаљона 37. моторизоване бригаде ВЈ и НН припадника МУП-а РС због основане сумње да су:

I У јутарњим сатима 5.4.1999. године у селу Резала, општина Србица, тадашња АП КИМ, кршећи правила међународног права, за време оружаног сукоба, као припадници ВЈ, једне од страна у оружаном сукобу, следећи наређења и команде првоосумњиченог Љубише Диковића, као команданта 37.моторизоване бригаде ВЈ, наредили и/или извршили у смислу члана 22 КЗ СРЈ убиство и расељавање цивила на тај начин што су око 9.00 часова ујутру 5.4.1999. године, припадници ВЈ и МУП-а РС у пратњи тенкова и оклопних возила ушли у Резалу из правца села Морина и Ликовац, да би недуго потом, припадници 37.моторизоване бригаде ВЈ и неидентификоване јединице МУП-а, обучени у зелене и плаве маскирне униформе, неки са шлемовима, неки са шеширима на глави, са белим тракама око руке, почели да улазе у албанске куће наређујући мештанима и избеглицама које су се склониле у селу да се скупе код сеоске основне школе у центру села, а потом, након што се неколико стотина мештана скупило код школе, НН припадници војске и полиције су наредили окупљеним мештанима да уђу у двориште оближње куће која је припадала Хасхиму Дергутију и да тамо седну на земљу, где су их претресли и одузели им новац, накит и остале вредне ствари. Док су пљачкали драгоцености, кундацима пушака су ударили мушкарце, наочиглед њихових супруга, деце и других чланова породице. Око 17.00 часова, НН припадници МУП-а, који су чували цивиле у дворишту Хасхима Дергутија, изашли су из дворишта и упутили се ка селу Ликовац, а у двориште је ушла већа група припадника ВЈ који су на то место дошли у неколико војних камиона, који су потом наредили женама и деци да напусте двориште и крену ка суседном селу Макрмаљ. Када су жене и деца отишли, НН припадници ВЈ су мушкарцима наредили да стану у колону по двојица, а затим су их одвели 50m даље од куће, близу сеоског гробља, где су постројени уз живу ограду тако да су им лица била окренута ка припадницима ВЈ, након чега су око заточених мушкараца довели тракторе који су стварали велику буку. После неколико минута на мушкарце је прво запуцао један припадник ВЈ из пушкомитраљеа који се налазио на спрату куће Хасхима Дергутија, а затим су из аутоматских пушака запуцали и припадници ВЈ који су се налазили наспрам цивила. После десетак минута, дошли су до стрељаних мушкараца проверавајући да ли су сви мртви. Они који су и даље били живи,

убијали су рафалима из пушака.

II Припадници ВЈ су на месту убили 39 цивила, док су двојица преживела стрељање тако што су их прекрила мртва тела мушкараца која су пала преко њих. У оближњој шуми убијена су још најмање два цивила. Међу убијеним цивилима била су три дечака, док је најстарија жртва имала 97 година. У тачки II кривичне пријаве поименично су наведена сва убијена лица. Сходно наведеном, осумњичени су извршили кривично дело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1 КЗ СРЈ, у вези са чланом 22 КЗ СРЈ.

III Тела стрељаних цивила су остала на месту злочина. Наредног дана, 6.4.1999. године војници су поново дошли у село и земљом прекрили тела стрељаних цивила. Командир одељења 37. моторизоване бригаде ВЈ за спровођење асанације и његов заменик Раде Крсмановић и Хасан Чорбић, известили су 13.4.1999. године СУП Косовска Митровица да су припадници ВЈ у близини сеоског гробља у Резали покопали између 30 и 40 тела. Истражни судија Окружног суда у Косовској Митровици Богољуб Пауновић је по изласку на лице места 13.4.1999. године, уз учешће службених лица СУП-а Косовска Митровица, утврдио да у близини сеоског гробља у Резали постоји нанос земље и скидањем првог слоја земље утврђено је постојање људских тела. Истражни судија одбио је да изда налог за ексхумацију, већ је издао налог да се на постојећи нанос земље нанесе још око 80 см земље, пошто се радило о вододерини и инсистирао је код присутних припадника 37. моторизоване бригаде ВЈ да истражне радње предузму војни истражни органи. На лице места је 18.4.1999. године изашао и истражни судија Окружног суда у Косовској Митровици Благоје Милетић поводом идентификације места на ком су сахрањена лица убијена у Резали. Током ова два увиђаја сачињена је фотодокументација и криминалистичко-техничка документација. Окружно јавно тужилаштво у Косовској Митровици је овај предмет уступило Војном тужилаштву 26.4.1999. године, пошто је утврдило да су припадници ВЈ убили цивиле у Резали. Неутврђеног датума током априла 1999. године, војници су се вратили у Резалу, откопали тела, натоварили их у камион, а потом их одвезли у правцу Митровице.

IV НН припадници МУП-а и ВЈ су потом, делујући у оквиру распрострањеног и систематског напада упереног против албанског цивилног становништва на Косову и свесни тога у намери да сакрију трагове ратног злочина, тела убијених цивила у Резали сакрили у масовну гробницу у Рудници, општина Рашка, РС и на другој, за сада непознатој локацији, носећи на тај начин душевну бол њиховим породицама, које су годинама живеле у незнању о судбини својих ближњих и у очају, надајући се да су можда још увек живи.

V У масовној гробници у Рудници пронађени су посмртни остаци 27 цивила стрељаних у Резали, поименично наведени у тачки V кривичне пријаве.

VI Тела 10 жртава ни до данас нису пронађена, а њихов нестанак је регистрован

на листи МКЦК.

VII Посмртни остаци Исуфа Руколија и Исе Забели пронађени су после рата на породичном гробљу Дергути у Резали. Наведеним су осумњичени извршили кривично дело злочин против човечности предвиђено међународним обичајним правом у време његовог извршења у смислу члана 16 Устава СРЈ, члана 15 Међународног пакта о грађанским и политичким правима и члана 7 Европске конвенције о људским правима.

Из дописа Тужилаштва за ратне злочине КТР бр.77/15 од 12.10.2015. године упућеног адвокату Владимиру Гајићу, као пуномоћнику Фонда за хуманитарно право, утврђено је да по кривичној пријави поднетој против Љубише Диковића, Дејана Ранђеловића и два непозната лица тужилаштво поступа и у оквиру предистражног поступка проверава њене наводе, прикупљањем потребних података и обавештења.

Провером кроз АВП систем овога суда утврђено је да је тужилац Љубиша Диковић дана 09.02.2012.године поднео приватну кривичну тужбу против тужене Наташе Кандић Првом основном суду у Београду заведену под К. бр. 747/12 због кривичног дела клевета из чл. 171 ст.3 КЗ, али је иста одбијена, јер је након утужења, изменама Кривичног закона, наведено кривично дело декриминализовано.

Из исказа тужиоца саслушаног у својству парничне странке утврђено је да се пред судом налази због грубе увреде и повреде његовог личног достојанства, части и угледа, првенствено као човека и грађанина, а потом као породичног човека, с обзиром да има децу, супругу, рођаке, кумове и др. који су били у прилици да слушају и читају све оно што је написано о њему и проживљавају то. Истакао је да не може одвојити функцију коју обавља од самог себе, јер се самим тим наноси штета функцији коју обавља и институцији коју представља. То је једноставно неодвојиво. На покретање парнице се одлучио управо због грубих повреда и неистина које су наведене у тзв. документу "Досије Диковић Љубише". У истом се не говори да су неки други нешто радили, него управо тужилац и то да је чинио лоше радње, нешто што је било кажњиво тј. противзаконито. Тужени га оптужују у јавности за нешто што представља највећу оптужбу која може бити поднета против једног човека, а то су ратни злочини. Људи који га не познају рећи ће: "Види, он је злочинац, он је радио ..., није спречавао ... итд". Прва оптужба да је током 1994-1995. године као командант 16. граничног батаљона учествовао у хапшењу Муслимана је потпуно нетачна, с обзиром да је крајем августа 1994. године предао дужност 16. граничног батаљона и упућен на школовање у Београд где је био током 1995. године, о

чему постоје и писмени докази у спису. Нити је хапсио, нити је био присутан и нејасно му је шта је таква тврдња имала за циљ, осим да га повреди као човека и да му нанесе штету. Оптужба да је дана 20.4.1999. године наредио капетану Драгану Митровићу и капетану Бори Аџековићу да дођу до њега заједно у једном возилу, уместо појединачно и опрезно како налажу правила, потпуно му је нејасна, с обзиром да таква правила не постоје, а осим тога таква тврдња је и нетачна. Читајући наведено, породица покојног Митровића и Аџековића ће помислити да је он крив за њихову смрт, а не они који су поставили заседу. Исти наводи су имали за циљ да повреду њега и његову породицу. Осим наведеног, покојни Митровић и покојни Аџековић нису погинули заједно, јер је Аџековић погинуо пре 20.4.1999. године. Наводи да су под његовом командом од маја 1998. године у 37.моторизованој бригади више официра Војне безбедности обучавали и увежбавали групе убица, криминалаца итд. те да су их од јула 1998. године одводили на Косово као добровољце и припаднике ВЈ су нетачни, јер је дужност команданта 37. моторизоване бригаде примио 3.11.1998. године, а напред наведено нити је рађено, нити је могло бити рађено под његовом командом, јер у мају 1998. године никаквих добровољаца који су обучавани у бригади није било, већ само војних обвезника који су позивани на обуку по ратном војном распореду. Слободан Стошић је био у саставу 37. моторизоване бригаде, што не може да тврди и за Миодрага Ђорђевића. Сваки официр изводи обуку, али 1998. године Стошић није спроводио никакву обуку са добровољцима, како је то наведено у "Досијеу". Наводи из тачке 7 "Досијеа", да је суделовао у присвајању имовине Албанаца не само са подручја Дренице, него са целог Косова су неистините, јер 1998. године 37. бригада се није налазила на простору Косова, већ у Рашкој. Није могао да буде миран када је све наведено прочитао. Управо због тога што је оптужен кроз медије је први пут на суду. Нетачне су и тврдње да није спречио злочине које је имао обавезу да спречи, јер је све злочине за које је сазнао да су их учинили припадници 37. бригаде санкционисао и за 15 људи предао доказе, те је покренута судска процедура против истих, све како правила налажу. Наводи да је задржао за себе скупочени амерички ланд ровер и мерцедес 300, као и да је постао власник 1000 грла крупне и ситне стоке отете од косовских Албанаца, апсолутно су нанеле љагу његовом имену и његовој породици, и њему као начелнику Генералштаба. Наведена возила за личне потребе није користио, нити за себе задржао, како је то наведено у "Досијеу", али је возило ланд ровер током 1999. године користио као службено возило. Пре него што је све написано, могло је бити проверено, јер није то игла у пласту сена. Нити је задржао наведена возила, нити има крупну и ситну стоку. Наведено је да је безобзирно учествовао у пљачки албанске имовине, те га занима када и где је то чинио и да ли је то чинио сам. Истакао је да је све што је у животу стекао стекао сам искључиво својим радом и

залагањем. Потиче из сиромашне и честите породице и поноси се свим оним што је као човек, грађанин и официр учинио у току свог службовања. Све што је радио радио је поштено и честито. Сматра да су сви наводи тужених изнети само да би му нанели штету, да га повреде и понизе. Утужени износ му не треба, већ ће исти бити дат у хуманитарне сврхе, а на суду је да одлучи да ли му утужени износ припада или не. Богат је човек, али не у материјалном смислу, већ из разлога што има дивну и честиту породицу, дивне пријатеље и институцију на чијем је челу. Сматра да ништа лоше у животу није учинио, поготово не оно што је написано у наводном "Досијеу".

Из исказа тужене Наташе Кандић саслушане у својству парничне странке утврђено је да је оснивач Фонда за хуманитарно право (ФХП) и у моменту објављивања документа *"Досије Диковић Љубише"* била је извршни директор и председница Управног одбора Фонда за хуманитарно право Косова. Истакла је да је ФХП истраживачка организација која се бави истраживањем повреда људских права и међународног хуманитарног права. Резултате истраживања износи у јавност и упућује их државним институцијама са указивањем да постоје озбиљне индиције да су извршене повреде људских права и међународног хуманитарног права. Од оснивања до јануара 2013. године, када је била извршни директор, а и након промене менаџмента, објављено је више од 50 извештаја, "Досијеа", студија, које су оцењене од стране стручне јавности, и ниједна власт није имала примедбе на изнете податке. ФХП је прикупио огроман број података о повредама људских права и исте податке је унео у базу података. Један од битних извора на којима је заснован *"Досије Диковић Љубиша"* јесте база података ФХП-а и ФХП-а Косово. Наведена база података проглашена је најпоузданијом и најпотпунијом базом података о жртвама у вези са ратом на Косову. Извештај је заснован и на другим изворима података из периода НАТО бомбардовања, а који се односе на догађаје на делу територије Косова, Дренице, Србица и Глоговац. У те изворе спада база Хашког трибунала која је јавна и доступна, бројни разговори са официрима и подофицирима 37. моторизована бригада, изјаве преживелих чији су чланови породице убијени у периоду НАТО бомбардовања, када је над територијом Глоговац и Србица потпуну контролу имала 37. моторизована бригада. Извештај је заснован и на извештајима и подацима које су објављивали медији и веб-сајт МО РС. Сва војна документа која су поменута у *"Досијеу Диковић Љубише"* су доступна на интернет страници Хашког трибунала. На пример план "Гром" из јула 1998. године носи назив *"Заповест Треће армије"* и то је војни документ који је ВЈ доставила Хашком трибуналу. Наведени документ је доступан за јавност. Сва друга документа се налазе на интернет страници Хашког трибунала. Ти документи су коришћени као докази и на њима је заснована пресуда у

случају Шаиновић, Лазаревић, Павковић и др. Њихова база података је указивала на тешке повреде људских права у општинама Глоговац и Србица, тако да су се током 2011. године фокусирали на прикупљање података путем једног специфичног метода, а то је узимање изјава од преживелих и чланова породица жртава. Истовремено су применили и другу методу прикупљања података, тако што су са веб-странице Хашког трибунала скидали документа, пажљиво читали и анализирали и уносили податке у базу података и прикупљене податке врло пажљиво анализирали. У тренутку када је дошло до именовања генерала Љубише Диковића у начелника Генералштаба сматрали су да је обавеза ФХП-а да упозори јавност и државне институције на то шта се догађало у време оружаног сукоба на Косову у општинама Глоговац и Србица, над којима је потпуну контролу имала 37. моторизована бригада, којом је командовао тужилац. На професионалан начин, применом најригорознијих начина документовања објавили су *“Досије Диковић Љубише”* и издали саопштење у коме су позвали државне институције да обратe пажњу на наведени *“Досије”*, јер су сматрали да је тужилац недостојан да обавља било коју јавну позицију и представља било коју државну институцију, а не само начелника Генералштаба. Извештај је указивао на озбиљне индиције да су у наведеним општинама у време оружаног сукоба почињене тешке повреде међународног хуманитарног права и да неке последице још увек нису разрешене. Није се знала судбина већег броја несталих, није се судило за злочине почињене на том делу Косова. *“Досије”* се није бавио приватном личношћу тужиоца, нити његовом децом и породицом, већ се бавио тужиоцем као представником једне од највећих институција. На основу њихових закључака да постоје озбиљне индиције о повредама људских права, надлежно тужилаштво је врло често спроводило преткривични поступак, отварао истраге и подизало оптужнице. Одмах након објављивања извештаја *“Досије Диковић Љубише”* Тужилаштво за ратне злочине је на захтев пуномоћника тужиоца издало потврду да та институција нема податке о томе и да тужилац није евидентиран као пријављено лице везано за ратне злочине. Потврда је издата 30.1.2012. године, непосредно након објављивања *“Досијеа”*. Дана 25.1.2012. године Тужилаштво за ратне злочине издало је саопштење у којем је изнело да су направили увид у све предмете ратних злочина и утврдили да не постоји било какав основ за сумњу за кривичну одговорност тужиоца. Истакли су да су саслушали 120 сведока. Дана 14.2.2012. године Републичко тужилаштво је упутило допис Тужилаштву за ратне злочине и упутило им *“Досије Диковић Љубише”* на поступање. Дана 4.6.2012. године Тужилаштво је донело одлуку да нема места кривичном гоњењу тужиоца. У досијеу је наведено да је тужилац током 1994. и 1995. године био командант 16. граничног батаљона, што је тачно, с обзиром да има поверење у доказе и изјаве сведока до којих је Фонд дошао. Командант 15. граничног батаљона

Јевтић Милорад је тесно сарађивао са командантом 16. граничног батаљона, односно тужиоцем. Заменик прве чете 16. граничног батаљона Чедомир Милијашевић је тврдио да је тужилац током 1994. и 1995. године био командант 16. граничног батаљона. Тужилац тврди да није могао да учествује у хапшењу, јер у то време није био командант 16. граничног батаљона, што противречи податку који је стајао на веб-сајту МО РС до марта 2012. године, као и податку који је објавио лист "Политика" 12.12.2011. године у којем је изнето да је тужилац током 1994. и 1995. године, све до 1996. године, био командант 16. граничног батаљона, у време када су бројни Муслимани бежећи из БиХ на територију Србије ухапшени на граници и тада су их припадници 16. граничног батаљона, уз спроводни лист, предали полицији Републике Српске, а чија су тела неколико година касније пронађена у масовној гробници Глоговац, БиХ. Наведени подаци су веродостојни и нема разлога да сумња да би "Политика" поводом именовања тужиоца давала лажне податке или да би Министарство одбране давало нетачне податке. Јевтић Милорад и Чедомир Милијашевић, као и бројни други, су потврдили да је тужилац током 1994. и 1995. године био командант 16. граничног батаљона, иако тужилац то оспорава. Тужбом се не доводи у питање да су криминалци и осуђене убице учествовали и налазили се на простору Косова, посебно на територији Глоговца и Србице, већ се само оспорава да је то било 1998. године. Као доказ се наводи да је тужилац преузео команду над 37. моторизованом бригадом дана 3.11.1998. године. Међутим, у "Досијеу" је поднет доказ "Гром" Заповест Треће армије у којем се каже да је 37. моторизована бригада била присутна 1998. године и да је имала конкретне задатке. Пракса ВЈ је по мишљењу сведока Лакића Ђоровића у предмету Шаиновић, Павковић... била да се ангажују они који су били на издржавању казне за обављање одређених задатака на територији где се водио рат, а обучавали су их органи војне безбедности Слободан Стошић и Миодраг Ђорђевић. Све је то било под Диковићевом командом. Међутим, тужилац се у тужби на то није осврнуо, већ је само оспорио датум. Што се тиче тачке 4 "Досијеа", од неколико официра који нису у међусобној вези, добили су информације да је тужилац практиковао да му командири борбених група свакодневно подносе извештаје и они су дошли на састанак, требало је да остану да преспавају и да их сутрадан прате они који разносе храну. Међутим, то се није догодило, него су по мраку кренули да се враћају на своја одредишта, зато што је Диковић тако наредио. Од тих саговорника, чија имена није хтела да наведе из разлога што се плашила да им се нешто не догоди, чула је да је након погибије војника прекинута пракса да команданти војних група подносе извештаје, него су то радили курири. Сви су се плашили тога, те су шибицом извлачили имена ко ће да носи извештаје војних група. За погибију именованих лица у тачки 4 "Досијеа" војска је кривила тужиоца, јер је тужилац тај који је

инсистирао да командири борбених група долазе и подносе извештаје. Из разговора са саговорницима је закључила да није правило да на дневно реферисање иду команданти борбених група у једном аутомобилу и то је оно што се замера тужиоцу, да је било превише непажње. Није разговарала са члановима породица погинулих, али је чула да и они деле мишљење да је погибија последица велике непажње Диковића. Истакла је да јој није јасно шта се тачно оспорава у тачки 5 "Досијеа", с обзиром да ни тужилац у свом исказу није оспорио да је потпуковник Слободан Стошић био официр 37. моторизоване бригаде, о чему се детаљно изјаснила образлажући тачку 3 "Досијеа". У погледу тачке 7 наведеног документа, истакла је да је на основу изјава сведока Бојана Дробњака, који је сведок друготуженог, утврђено да је постојало наређење тужиоца да се стока са Косова пребације у Рашку. Одузимани су камиони и шлепери да би се стока пребацила. Међутим, само део те стоке је стигао до Рашке. Нема сазнања шта се дешавало са остатком, али, по њеном мишљењу, завршавала је у приватним рукама. О томе више зна шеф интендантске групе Богољуб Дробњак. Са њим није лично разговарала, али су разговарали други официри од којих је добила те податке, чија имена није поменула из страха. Из разговора са њима сазнала је да је најмање 500 трактора доведено у Рашку, да је најмање 200 аутомобила одузето на Косову и такође одвежено у Рашку. На питање суда да ли је проверавала информације сведока са којима је разговарала, одговорила је да постоје материјалне листе возила која су допремљена у Рашку. Листу није лично видела, али су је видели други и она се налази у седишту 37. моторизоване бригаде у Рашкој. Сазнали су да је око 300 аутомобила прегажено тенковима, да су изнајмљивани шлепери и камиони који су пребацивали возила, стоку и мртве Албанце, све по наредби тужиоца. Војска има право да одузима возила током рата, али је то злоупотребљавано. Један од одузетих аутомобила је био и бели ланд ровер цип којим се тужилац возио на Косову. Истакла је да тужилац није оспорио да се не ради о војном возилу. Сведок Бојан Дробњак, официр ВЈ им је саопштио и да је тужилац наредбом формирао Одељење за санацију, а то је одељење које прикупља тела и сарађује са цивилним властима и војно-истражним органима, али очигледно је да се нису поштовала правила у 37. моторизованој бригади. Доказ о томе су масовне гробнице у Рудници. Из више независних извора је чула да је тужилац задужио Свету Стошића, Хасана Чорбића и Радета Крсмановића да руководе асанацијом, која је укључивала и прикривање трагова злочина. Истакла је да јој није јасно шта је то повредило тужиоца и шта му је нанело увреду при изјави датој за Б92 дана 24.1.2012. године, јер из наведене изјаве је потпуно јасно да није говорила о тужиоцу као о приватној личности, оцу, супругу, куму, већ о њему као генералу, начелнику Генералштаба. И даље сматра да нико ко је био командант на територији ВЈ, а на којој су се догодиле ствари о којима се пише у

“Досијеу”, не сме да обавља ни једну јавну функцију, поготово не да буде постављен на једну такву функцију као што је начелник Генералштаба. “Досије” садржи врло документоване случајеве ратних злочина са позивањем на врло јаке, квалитетне и поуздане изворе, тако да је “Досије” морао да буде разматран у складу са доказима које је износио. Будући да се то није догодило, тешко се може рећи да имамо професионално Тужилаштво за ратне злочине. Добра ствар је да је РЈТ реаговало правилно тиме што је упутило Тужилаштву за ратне злочине досије на поступање, али реакције није било. На питање суда поводом изјаве дате 24.1.2011. године за ТВ Б92 шта су значили наводи “да су нам потребни нови људи који немају мрље у својој професионалној и људској прошлости” тужена је одговорила да је тачно све што је изнето у “Досијеу” и да је све што је написано у контексту професионалне функције тужиоца, те да се ништа не односи на њега као приватно, физичко лице. Неко ко је руководио бригадом у чијој зони одговорности су убијени људи чији су посмртни остаци скривани 15 година, не може да обавља функцију начелника Генералштаба. Поводом изјаве дате 25.1.2012. године за дневни лист “Политика” истакла је да је приликом давања исте имала у виду бројне податке до којих су дошли у селима Ћикатово, Ћирес и другим селима, посебно податке да је Дражен Мирић који је руководио 37. моторизованом бригадом у Ћиресу дана 1.5.1999. године поставио шаторско крило у које су заробљени мушкарци Албанци убацивали новац, злато и др. драгоцености које су имали код себе, а након разговора са тужиоцем, са прикупљеним новцем и драгоценостима отишао је код тужиоца који се можда налазио у селу Рудник, али то не зна поуздано. То су подаци које су изнели официри ВЈ. Дражен Мирић, осим што је био орган војне безбедности, у априлу 1999. године постављен је и за команданта једног од батаљона 37. моторизоване бригаде, али нема податке о томе шта је учињено са одузетим новцем и драгоценостима, већ само да су одузети од заробљеника. Истакла је да је тужилац као приватно лице уопште не занима, али Љубиша Диковић као официр ВС, као неко ко је био командант 16. граничног батаљона и 37. моторизоване бригаде је занима професионално, а треба да занима и државне институције, јавност, суд и тужилаштва. Податак да је тужилац током 1994. и 1995. године био на позицији команданта 16. граничног батаљона заснива се на изјавама неколико сведока, међусобно неповезаних, података које је објавио лист “Политика” и података са веб-странице МО РС. Нејасно је због чега би извештај на који се позива тужилац имао јачу доказну снагу у односу на податке који су објављени на интернет страни МО РС. На питање пун.тужиоца да ли се тужена пре објављивања документа “Досије Диковић Љубише” обраћала надлежним државним органима, конкретно надлежном Тужилаштву за ратне злочине, тужена је одговорила да је ФХП невладина организација која се бави документовањем повреде људских права, те да нису служба нити сервис

Тужилаштва за ратне злочине. Истакла је да се у пракси, почев од 1991. године када су почели ратови, показало да су у документовању и информисању јавности на првом месту невладине организације, а у Србији су тужилаштва тек 2002. године почела да се тиме баве. Задатак ФХП је да узнемирава јавност и државне институције како би се придржавали закона и допринели владавини права.

Из исказа законског заступника туженог Фонда за хуманитарно право Сандре Орловић утврђено је да је ФХП основан 1992. године, те да у истом ради почев од марта 2005. године. Од самог оснивања ФХП има мисију, а то је документовање повреда људских права. Писање документа *"Досије Диковић Љубише"* и анализа података који су у њему наведени започело је око пола године пре објављивања, али су подаци постојали у бази података ФХП-а годинама уназад. Коришћена је документација коју је Хашки трибунал поставио на свом сајту, не сећа се које године је то било, али је то проверљива информација. Извор су била и бројна војна документа лично потписана од стране тужиоца. Најава избора тужиоца за начелника Генералштаба ВС је био повод да се сачини извештај односно *"Досије Диковић Љубише"* и то није једини извештај и досије који је ФХП објавио у односу на одређене појединце који данас обављају важне државне функције. Хтели су да укажу да лице са таквом ратном прошлoшћу не може да обавља функцију на коју је постављен, јер није достојан исте. Упућен је позив власти и постављено питање од јавног интереса, ко је одговоран за убиство стотине цивила на Косову. Неки од тих злочина су већ разматрани пред Хашким трибуналом. Документи и подаци до којих је дошао ФХП показују да постоје снажне индикације да је у злочинима учествовала 37. моторизована бригада којом је командовао Љубиша Диковић. Размeре злочина су биле такве да се није радило о инциденту, већ системском чињењу злочина, а тужилац као командант те бригаде није могао да не зна за њих и да починиоце не казни. То је била главна порука и циљ објављивања *"Досијеа"*. На сајт друготуженог не може да постави нико и ништа без одлуке извршне директорке, а то је у време објављивања била Наташа Кандић. Пре објављивања *"Досијеа"* на сајту друготуженог, сваки навод наведен у истом је проверен и поткрепљен изворима. Извори су такве природе да су неупитни. То су изјаве чланова породица жртава који су својим очима гледали како војници одводе њихове чланове породица или како војни тенкови бомбардују њихове куће, записници о есхумацији домаћих и међународних институција и искази бивших припадника 37. моторизоване бригаде. Ради се о изворима највише вредности које може да има кривични суд, а камоли неваљала организација. Извори података које су користили за анализе и извештаје и досијее, већ две деценије сматрају кредибилним како међународне тако и домаће организације и институције,

међу њима УН, Економски и социјални савет УН који је Фонду дао консултативни статус, извештај Дика Мартина о кршењу људских права, домаћи судови и Тужилаштво за ратне злочине. Реакција јавности, пре свега институција, није одговарала очекивањима демократског друштва и одговорних институција, али се таква реакција и могла очекивати, с обзиром да су представници институција ове државе у бројним ситуацијама стајали на страни осумњичених за ратне злочине и својим изјавама јавно давали подршку истима. Таква пракса се задржала до данас и укључује чак и претње Председника РС упућене Тужиоцу за ратне злочине Владимиру Вукчевићу, управо у вези генерала Диковића. У таквој друштвеној атмосфери тешко је очекивати од институција које су надлежне за гоњење ратних злочина да раде свој посао. И након објављивања документа "Досије Диковић Љубише" истраживање је настављено, траје и данас, с тим што су у јануару 2015. године објавили још један досије који се односи на ратну прошлост генерала Диковића, али и не само његову прошлост. Повод за објављивање новог досијеа је било откривање масовне гробнице Рудница код Рашке 2014. године са 53 тела косовских Албанаца који су убијени у зони одговорности 37. моторизоване бригаде. Поново су пронашли документа која указују на учешће 37. моторизоване бригаде у склањању тела жртава.

Све напред наведене изведене доказе суд је ценио на основу савесне и брижљиве оцене сваког доказа засебно и свих доказа заједно, као и на основу резултата целокупног поступка, а све сходно одредби чл. 8 Закона о парничном поступку.

Писане доказе издате од стране надлежних органа и институција суд је прихватио као ваљане и подобне, те чињенице које из њих произилазе узео за утврђене, све у смислу чл. 238 Закона о парничном поступку.

Суд је поклатио веру исказу тужиоца Љубише Диковића, саслушаног у својству парничне странке, без обзира што се ради о лицу заинтересованом за исход спора, оценивши његов исказ јасаним, искреним и уверљивим у погледу нематеријалне штете коју је претрпео.

Суд је поклатио веру и исказима тужене Наташе Кандић и законског заступника туженог ФХП Сандре Орловић у делу који се односи на релевантне чињенице за решење спора, а тичу се мотива и циља објављивања документа "Досије Љубиша Диковић", те извора на основу којих је исти сачињен.

Суд је одбио доказне предлоге тужених за саслушање сведока наведених у одговору на тужбу, на околности везане за дешавања у зони одговорности

јединица којима је командовао тужилац, као сувишне у парничном поступку, налазећи да те околности нису од значаја за решење предмета спора који се односи на повреду угледа и части тужиоца, те да се доказивање чињеничних оптужби за вршење кривичних дела може вршити само у кривичном поступку пред надлежним судом.

Суд није ценио документ "Рудница" поднет од стране тужених као доказ, с обзиром да суд одлучује само у границама захтева који су постављени у поступку (чл.3 Закона о парничном поступку), а исти није у вези са предметним тужбеним захтевом.

Након оцене напред наведених доказа суд је утврдио следеће чињенично стање:

- да је тужилац Љубиша Диковић државни функционер који обавља функцију начелника Генералштаба Војске Србије;
- да је тужени Фонд за хуманитарно право фондација основана са циљем да пружи помоћ постјугословенским и другим постконфликтним друштвима да успоставе владавину права и прихвате наслеђе масовног кршења људских права да би се утврдила кривична одговорност за починиоце, задовољила правда и онемогућило понављање, чији је оснивач тужена Наташа Кандић;
- да је тужени Фонд за хуманитарно право на својој интернет страни <http://www.hlc-rdc.org> дана 23.1.2012.године објавио документ под називом "Досије Диковић Љубише" у коме су објављени следећи наводи: "Током 1994. и 1995. године, Диковић је био командант 16. граничног батаљона и у том својству (...) суделовао у хапшењу Муслимана који су бежећи пред војском Републике Српске, потражили спас у Србији (...). Посмртни остаци четворице од петорице враћених муслимана (...) пронађени су и поуздано идентификовани"; "Под Диковићевом командом, од маја 1998. године у 37. моторизованој бригади, више официра Војне безбедности (...) обучавали су и увежбавали групе убица, криминалаца, чак и неколико десетина осуђених убица из затвора у Сремској Митровици. Од јула 1998. године, одводили су их на Косово, као добровољце и припаднике ВЈ."; "Дана 20.4.1999. године командант Диковић је наредио капетану Драгану Митровићу и капетану Бори Аџековићу да са борбених положаја дођу до њега заједно у једном возилу, уместо појединачно и опрезно, како налажу правила. Возило у којем су поред Митровића и Аџековића била и тројица војника у пратњи, ..., наишло је на месту званом "Исток махала" (Србица...) на заседу ОВК и том приликом су страдала сва петорица припадника ВЈ."; "Дана 7.3.1999. године.... пуковник Диковић, као командант 37.моторизоване бригаде из касарне у Рашкој

повео је на Косово Борбену групу (БГ 37) која је бројала око 400 припадника. ... а око 150 њих били су добро опремљени и увежбани добровољци, међу којима десетине осуђених лица, криминалаца, ратних злочинаца под командом потпуковника Слободана Стошића и Миодрага Ђорђевића.”; “Диковић је суделовао у присвајању имовине Албанаца, не само са подручја Дренице, него са целог Косова. Са копа у Белаћевцу током 1998. године, по Диковићевом наређењу, у Рашку је доведен један багер-копач који је продат неком приватном лицу (...). Током НАТО бомбардовања, с његовим знањем, хиљаде скупочених путничких аутомобила, аутобуса, камиона и трактора, пребачено је и продато у Новом Пазару у Рашкој. За себе лично је задржао један скупочени амерички ланд ровер и мерцедес 300 (...). Међу официрима и војском се причало да је Диковић за време НАТО кампање постао власник хиљаде грла и крупне и ситне стоке, отете од косовских Албанаца.”;

- да је у време објављивања оспореног документа тужена Наташа Кандић била извршни директор туженог Фонда за хуманитарно право;
- да су извори објављеног документа “Досије Диковић Љубише” база података ФХП-а, доказни материјал коришћен у предметима вођеним пред Међународним кривичним судом за бившу Југославију, те војни документи ВЈ;
- да је циљ објављивања документа био разрешење тужиоца са постављене функције начелника Генералштаба ВС;
- да се против тужиоца Љубише Диковића не води кривични поступак;
- да је током овог поступка против тужиоца Љубише Диковића и др. лица поднета кривична пријава од стране ФХП-а због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1 КЗ СРЈ, у вези са чланом 22 КЗ СРЈ и кривичног дела злочин против човечности предвиђеног међународним обичајним правом у време његовог извршења у смислу члана 16 Устава СРЈ, члана 15 Међународног пакта о грађанским и политичким правима и члана 7 Европске конвенције о људским правима, извршених дана 5.4.1999. године у селу Резала на Косову по којој Тужилаштво за ратне злочине поступа у оквиру предистражног поступка;
- да је у дневном листу “Политика” број 35278 дана 25.1.2012. године, под насловом “Кандићева оптужила генерала Диковића за ратне злочине” објављена вест о објављивању документа “Досије Диковић Љубише” од стране ФХП-а и пренета изјава тужене Наташе Кандић која такође по својој садржини представља чињеничну оптужбу: “Иако је имао обавезу да спречи злочине, Диковић то није учинио, а постоје и докази који сведоче о безобзирној пљачки албанске имовине у којој је и сам учествовао.”
- да чињеничне оптужбе објављене у документу “Досије Диковић Љубише” и дневном листу “Политика” број 35278 дана 25.1.2012. године нису доказане;
- да је тужена Наташа Кандић за ТВ Б92 дала изјаву емитовану у

информативној емисији вести ТВ Б92 дана 24.1.2012. године *“Не могу људи који имају нечисту прошлост да буду на местима и позицијама, рачунајући да ће они да врате поверење изгубљено у институције Републике Србије. Потребни су нови људи, који немају мрље у својој професионалној и људској прошлости, у односу на ратове и злочине који су се догађали.”*;

- да је тужена Наташа Кандић подвргнута кривичном гоњењу за кривично дело клевете из чл. 171 ст.3 КЗ РС по приватној кривичној тужби поднетој од стране тужиоца дана 09.02.2012.године Првом основном суду у Београду у предмету К. бр. 747/12, али је иста одбијена, јер је након утужења, изменама Кривичног закона РС, наведено кривично дело декриминализовано.

Чланом 46 Устава РС зајемчене су слободе мишљења и изражавања као и слобода да се говором, писањем, сликом или на други начин траже, примају и шире обавештења и идеје. Слобода изражавања може се законом ограничити ако је то непходно ради заштите права и угледа других, чувања ауторитета и непристрасности суда и заштите јавног здравља, морала демократског друштва и националне безбедности РС.

Чланом 10 ставом 1 Европске конвенције о људским правима прописано је да свако има право на слободу изражавања. Ово право укључује слободу поседовања сопственог мишљења, примања и саопштавања информација и идеја, без мешања јавне власти и без обзира на границе. Овај члан не спречава државе да захтевају дозволе за рад телевизијских, радио и биоскопских предузећа. Ставом 2 истог члана прописано је да, пошто коришћење ових слобода повлачи за собом дужности и одговорности, она се може подвргнути формалностима, условима, ограничењима или казнама прописаним законом и неопходним у демократском друштву у интересу националне безбедности, територијалног интегритета или јавне безбедности, ради спречавања нереда, заштите здравља или морала, заштите угледа или права других, спречавања откривања обавештења добијених у поверењу или ради очувања ауторитета и непристрасности судства.

Слобода изражавања је потврђена и најважнијим документима Уједињених нација и Савета Европе. Тако је у члану 19 Универзалне декларације о правима човека Уједињених нација (1948) слобода мишљења и изражавања утврђена тако што је прописано да свако има право на слободу мишљења и изражавања, што обухвата и право да не буде узнемираван због свог мишљења, као и право да тражи, прима и шири обавештења и идеје било којим средствима, без обзира на границе. Слична формулација садржана је и у члану 19 Међународног пакта о грађанским и политичким правима Уједињених

нација.

Дакле, право на слободу изражавања је право на које се могу позивати и физичка и правна лица, не само лица која изразе мишљење, већ и они који објаве или емитују мишљење. Право на слободу политичког изражавања, које је саставни део права на слободу изражавања, обухвата и право да се критикују државни функционери, што тужилац као начелник Генералштаба ВС, односно лице које командује и руководи војском Србије јесте. При томе, политичко изражавање обухвата не само ствари које се односе на политику, политичаре, државу, државне функционере и др. већ и сва питања од јавног интереса, на која су тужени по њиховим наводима објављујући документ *“Досије Диковић Љубише”* хтели да укажу, а то су да постоје озбиљне индиције да су извршене повреде људских права и међународног хуманитарног права за време рата на Косову, као делу РС.

Међутим, иако заштићено домаћом и међународном регулативом, такво изражавање може бити, зависно од околности, оправдано ограничено, те тако нико не може бити ослобођен обавезе да поштује кривични закон или да се придржава грађанских закона. Између осталог, ово право је ограничено ради заштите репутације, односно угледа или права других, о чему говори чл. 46 ст.2 Устава РС, као и члан 10 став 2 Европске конвенције о људским правима који таксативно наводи околности у којима право на слободу изражавања неког лица може бити ограничено.

Дакле, слобода изражавања подразумева дужности и одговорности које се односе на све, па и на невладине организације, чак и у погледу објављивања озбиљних чињеничних оптужби које су од јавног интереса, а нарочито добијају на значају када је у питању напад на репутацију односно углед одређеног лица или угрожавање његових права, због чега се и инсистира на основној обавези да су проверене чињеничне изјаве којима се клевете одређени појединац. Наведено указује да се пре објављивања информације која садржи податке о одређеном догађају, појави или личности, мора проверити њено порекло, истинитост и потпуност, јер слобода јавног информисања обухвата право на истиниту, благовремену и објективну информацију.

Анализом оспореног текста документа *“Досије Диковић Љубише”* утврђује се да су тужени изнели озбиљне чињеничне оптужбе и то: да је тужилац током 1994. и 1995. године учествовао у хапшењу Муслимана чији су посмртни остаци касније пронађени и поуздано идентификовани, да су под његовом командом од маја 1998. године у 37. моторизованој бригади, официри војне безбедности

обучавали групе убица, криминалаца и осуђених убица и од јула 1998. године, одводили их на Косово, као добровољце и припаднике ВЈ, да је тужилац лично наредио капетану Драгану Митровићу и капетану Бори Аџемовићу да са борбених положаја дођу до њега заједно у једном возилу, уместо појединачно, супротно правилима, што је за последицу имало погибију наведених лица, заједно са још три војника који су били у пратњи, јер су налетели на заседу ОВК. Такође су изнете оптужбе да је тужилац дана 7.3.1999. године као командант 37. моторизоване бригаде из касарне у Рашкој повео на Косово Борбену групу (БГ 37) чији саставни део је био око 150 добровољаца, међу којима десетине осуђених лица, криминалаца, ратних злочинаца, све под командом потпуковника Слободана Стошића и Миодрага Ђорђевића, да је учествовао у присвајању имовине Албанаца са подручја целог Косова, да је током НАТО бомбардовања, с његовим знањем, хиљаде скупочених путничких аутомобила, аутобуса, камиона и трактора, пребачено и продато у Новом Пазару у Рашкој, да је за себе лично задржао један скупочени амерички ланд ровер и мерцедес 300, те да је за време НАТО кампање постао власник хиљаде грла крупне и ситне стоке, отете од косовских Албанаца.

У интервјуу објављеном у дневном листу "Политика" дана 25.1.2012. године изнете су такође озбиљне чињеничне оптужбе од стране тужене Наташе Кандић "да тужилац није спречио злочине које је био у обавези да спречи, те да је тужилац и сам учествовао у безобзирној пљачки албанске имовине."

Дакле, у свим цитираним наводима који су предмет тужбе, тужилац је означен као учинилац кажњивог дела пре него што је донета било каква одлука суда по том основу.

У вестима ТВ Б92 дана 24.1.2012.године објављена је изјава тужене Наташе Кандић "Не могу људи који имају нечисту прошлост да буду на местима и позицијама (...) потребни су нови људи који немају мрље у својој професионалној и људској прошлости, у односу на ратове и злочине који су се догађали" која садржи вредносни суд који мора имати проверену и поуздану чињеничну подлогу, али имплицира и оптужбу за вршење ратних злочина.

У циљу оцене оправданости утужених навода, суд је правио разлику између чињеничних изјава и вредносних судова, имајући у виду да чињенице морају бити доказане, док истинитост вредносних судова није подложна доказивању. Међутим, чак и када изјава представља вредносни суд, као што је већ указано, мора постојати довољан чињенични основ без кога ће се сматрати претераном.

Истинитост свих наведених чињеничних оптужби током овога поступка није доказана, а терет доказивања истинитости објављених навода био је на туженима у смислу правила о терету доказивања из чл. 231 ст.1 ЗПП.

Наиме, из доказа у спису, и то Извештаја о пријему дужности од 3.11.1998. године, утврђено је да је тужилац дужност команданта 37. моторизоване бригаде "А", Ужички корпус, Друга армија, по наредби начелника Генералштаба ВЈ број 4-186 од 3.11.1998. године преузео дана 3.11.1998. године, те су тврдње да су под његовом командом од маја 1998. године у 37. моторизованој бригади могле бити вршене било какве радње, оцењене као неистините.

Оптужбе за почињена кривична дела од стране тужиоца такође нису доказане, а кривични суд је једино место за решавање и одлучивање о нечијој кривици или невиности по кривичним оптужбама и то је једини начин да се штити ауторитет правосуђа. Уосталом и члан 32 Устава РС јемчи право сваког да законом већ установљен суд, јавно расправи и одлучи о основаности сумње која је била разлог за покретање поступка, као и о оптужбама против њега, а по члану 3 Законика о кривичном поступку свако се сматра невиним све док се његова кривица за кривично дело не утврди правноснажном одлуком суда, те су државни и други органи и организације, средства јавног обавештавања, удружења и јавне личности дужни да се придржавају тог правила и да својим јавним изјавама о окривљеном, кривичном делу и поступку не повређују права окривљеног. И према члану 6 ставу 2 Европске конвенције о људским правима појединци имају право да се сматрају невиним за било које кривично дело док се не докаже да су криви. Утврђивање истинитости појединих спорних чињеничних оптужби у парничном поступку довело би до незаконитог мешања парничног суда у рад и надлежност кривичног суда, те управо из разлога што није могуће доказивати истинитост истих у парничном поступку, суд је одбио извођење предложених доказа од стране тужених саслушањем сведока на околности везане за дешавања у зони одговорности јединица којима је командовао тужилац. Комплексност предметног спора парничних странака се управо и огледа у томе што није могуће доказивати истинитост спорних чињеничних оптужби наведених у документу *"Досије Диковић Љубише"* у парничном поступку, а које морају бити доказане и на чему је суд дужан да инсистира са једне стране, али је, с друге стране, био принуђен да у доказном поступку одбије понуђене доказне предлоге од стране тужених, јер би у супротном, извођењем истих, прекорачио границе својих овлашћења и надлежности и тиме игнорисао презумпцију невиности.

Дакле, једина надлежна институција за гоњење учинилаца ратних злочина јесте Тужилаштво за ратне злочине, а до закључења главне расправе, исто није предузело кривично гоњење тужиоца.

Наиме, непосредно након објављивања документа *"Досије Диковић Љубише"* дана 23.1.2012.године Тужилаштво за ратне злочине се изјаснило дана 30.1.2012. године да генерал - потпуковник Љубиша Диковић није евидентиран као пријављено лице за било који ратни злочин, нити као учесник у догађањима везаним за ратне злочине, а након подношења кривичне пријаве против тужиоца током овог поступка од стране ФХП-а у мају 2015.године, исто Тужилаштво се изјаснило да поступа по кривичној пријави и да у предистражном поступку проверава њене наводе, прикупљањем потребних података и обавештења. Како до закључења главне расправе у овом поступку кривични поступак против тужиоца није покренут, у том контексту је цењен и предлог тужене Наташе Кандић са рочишта од 25.12.2015.године за прекид поступка до правноснажног окончања кривичног. Међутим, суд је заузео став да нема места прекиду у смислу члана 223 Закона о парничном поступку из разлога што кривични поступак против тужиоца није покренут и неизвесно је да ли ће до покретања истог доћи, те је нејасно до окончања ког поступка би прекид био одређен, због чега је одлучено као у ставу другом изреке.

У доказном поступку утврђено је да је циљ објављивања документа био да се оптужи и дисквалификује тужилац као лице које је непосредно пре објављивања документа *"Досије Диковић Љубише"* постављено на функцију начелника Генералштаба ВС, а не само да се информише јавност о повредама људских права на Косову за време ратних дејстава на Косову. Да је то био циљ потврдила је и тужена Наташа Кандић у свом исказу наводећи: *"...да су објавили "Досије Диковић Љубише" јер су сматрали да је тужилац недостојан да обавља било коју јавну позицију и представља било коју државну институцију, а не само начелника Генералштаба...."*, као и законски заступник туженог ФХП Сандра Орловић наводећи: *"Најава избора тужиоца за начелника Генералштаба ВС је био повод да се сачини извештај, односно "Досије Диковић Љубише", као и да су "хтели да укажу да лице са таквом ратном прошлошћу не може да обавља функцију на коју је постављен, јер није достојан исте."*

Дакле, документ *"Досије Диковић Љубише"* је објављен на интернету као јавном гласилу и масовном медију са наведеним циљем што је омогућавало и омогућава велики утицај на јавност. Исти, по својој садржини, не представља неутралну анализу догађаја на Косову током НАТО интервенције, већ је тужилац

наведен именом и презименом и представљен као лице одговорно за ратне злочине, бројне друге незаконите радње и кажњива дела. Иако су у фуснотама документа наведени извори на којима је исти базиран, оспорени наводи текста документа не представљају нечији цитат, односно цитиране изјаве сведока или других саслушаних лица, већ су изнети у форми оптужбе, чиме је повређено начело презумпције невиности.

Чињеничним оптужбама изнетим у наведеном документу и интервјуу Наташе Кандић објављеном у дневном листу "Политика" дана 25.1.2012. године, те вредносним судовима изнетим у прилогу емитованом у вестима ТВ Б92 дана 24.1.2012. године, репутација тужиоца је свакако угрожена, а углед и достојанство нарушени, те је суд је био дужан да пружи заштиту угледа тужиоца.

Како дакле оспорене чињеничне оптужбе чију истинитост тужени нису доказали, а терет доказивања је био на њима, имплицирају вршење кривичних дела и непоштовање правила службе ВС, те како вредносни судови да се ради о личности која има *"нечисту прошлост у односу на ратове и злочине који су се дешавали"* имају увредљиву конотацију и повређују људско достојанство које је неприкосновено и Уставом РС зајамчено, при чему тужилац није подвргнут кривичном гоњењу, суд је имајући у виду презумпцију невиности, усвојио тужиочев захтев за накнаду штете, те је донета одлука као у ставу трећем изреке, све у смислу чл. 154 ст.1, 155, 172 и 200 Закона о облигационим односима, чл. 232 Закона о парничном поступку, чл. 10 Европске конвенције о људским правима и чл. 46 Устава Републике Србије.

Основ одговорности туженог Фонда за хуманитарно право да тужиоцу накнади штету заснован је на наведеним законским одредбама, с обзиром да је причињена штета у узрочно-последичној вези са радњом коју је предузео именовани тужени објављивањем документа *"Досије Диковић Љубише"* на својој интернет страни, те достављањем истог медијима, ради ширења непроверених и недоказаних навода.

Како је тужена Наташа Кандић давала изјаву за вести Б92 и лист "Политика" у својству представника друготуженог, односно као његов извршни директор, те како је наведеним чл. 172 Закона о облигационим односима прописано да правно лице одговара за штету коју његов орган проузрокује трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем својих функција, то је суд донео одлуку као у ставу петом изреке пресуде, налазећи да тужбени захтев управљен према именованој туженој није основан.

При оцени висине досуђене накнаде суд је имао у виду принцип индивидуализације нематеријалне штете, вредност повређеног добра, статус тужиоца у друштву, његову функцију, озбиљност оптужби које су објављене, природу изражених речи, општу друштвену и политичку ситуацију у којој су изречене, начин на који је тужени ФХП извршио повреду, те масовност популације којима је објављено било доступно. Наиме, тужилац је државни функционер, начелник Генералштаба Војске Србије, лице које командује и руководи војском Србије у складу са Законом и актима командовања претпостављених. Изјаве уперене према највишем представнику војних снага РС суд није могао да третира на начин на који би третирао исте у односу на политичаре, јер се ради о институцији коју тужилац представља са посебном улогом у друштву, у смислу поштовања закона и реда. Због тога се суд бавио контекстом у коме су оптужбе изнете, а посебно са циљем због којег су публиковане. Наведено из разлога што тужилац као први човек ВС, дакле као гарант сигурности и безбедности земље, мора да ужива поверење јавности. Управо због тога то поверење мора бити заштићено од деструктивних напада.

Сходно изложеном, досуђени износ накнаде у циљу обештећења, пропорционалан је циљу заштите репутације тужиоца Љубише Диковића као обичног грађанина и као државног функционера - начелника Генералштаба војске Србије, што је неодвојиво.

При доношењу одлуке у усвајајућем делу суд је имао у виду и да је суштина објављеног документа *"Досије Диковић Љубише"* ствар од јавног интереса, те да у оквиру делатности коју обавља друготужени представља допринос утврђивању да ли је заиста дошло до повреде људских права на Косову, о чему јавност свакако има право да буде информисана. Постоји и легитиман интерес јавности да буде информисана о чињеницама од јавног значаја, а и члан 51 Устава РС јемчи право сваког да истинито, потпуно и благовремено буде обавештаван о тим питањима. Међутим, као што је већ указано, и право на слободу говора у јавном интересу није апсолутно право. Тужени су имали право да извештавају о тужиочевим професионалним активностима на Косову, што би имало информативну вредност за јавност, али није постојао легитимни интерес да се оспорени наводи дају у форми оптужбе у ситуацији када тужилац није подвргнут кривичном гоњењу, а истинитост изнетих чињеничних оптужби није доказана. Објављивање документа *"Досије Диковић Љубише"* је управо имало за циљ да оптужи, а не да информише јавност. Без обзира на изворе документа наведене у фуснотама, оспорени текст није дат у форми цитата саслушаних сведока и др. лица већ у форми оптужбе, а спорно је питање обима до кога су тужени могли разумно сматрати своје изворе

поузданим у вези изнетих оптужби, с обзиром да сви докази, па и изјаве сведока, морају бити цењени конкретно у односу на свако појединачно кривично дело и учиниоца у за то законом прописаном поступку.

При доношењу одлуке о захтеву тужиоца суд је имао у виду и суштински важну улогу невладиних организација у демократском друштву и делатност којом се тужени ФХП бави, а која је од јавног интереса, јер је његов задатак да у складу са обавезама и одговорностима пружа јавности информације о повредама људских права. Међутим, сагласно условима из члана 46 Устава РС и чл. 10 став 2 Европске конвенције о људским правима на које је већ указано у овој пресуди, слобода изражавања обухвата не само информације и идеје које су повољне, нису увредљиве или се сматрају неутралним, већ и оне које вређају, шокирају или узнемирују државу или неки део популације, али се свакако не смеју прећи одређене постављене границе, посебно у односу на репутацију и права других, због чега је усвојен захтев тужиоца за накнаду штете због претрпљених душевних болова услед повреде части и угледа. Суд је водио рачуна и потенцијалном утицају медија у питању, а опште је прихваћено да аудиовизуелни медији имају непосреднији и снажнији утицај од штампаних медија.

На досуђени износ накнаде нематеријалне штете тужиоцу припада и право на затезну камату у смислу члана 277 Закона о облигационим износима, почев од дана пресуђења 3.3.2016.године до коначне исплате, ради чега је и у том делу захтев тужиоца усвојен.

Преко досуђеног износа накнаде, суд је одбио тужбени захтев као неоснован, оцењујући га превисоко постављеним, при чему је нарочито водио рачуна да се досуђеном накнадом не погодује тежњама које нису спојиве са природом и сврхом накнаде штете, све у смислу члана 200 Закона о облигационим односима и чл. 232 Закона о парничном поступку.

Приликом доношења одлуке суд је имао у виду и све остале наводе и изведене доказе, које није посебно образлагао, оцењујући да они не могу утицати на другачију одлуку у овој правној ствари.

Поводом тврдњи пуномоћника тужених изнетих у захтеву за изузеће поступајуће судије од 30.12.2015. године, да је јавност са рочишта 15.9.2015. године у потпуности била искључена, суд истиче да суђење одржано тога дана, упркос тврдњи пуномоћника тужених, јесте било јавно, што се јасно види из расправног записника од наведеног датума. Да је цео ток поступка био јаван,

утврђује се из свих расправних записника у спису.

Наиме, јавност је била присутна на рочишту када је саслушан тужилац у својству парничне странке дана 18.2.2015. године, када је у својству публике присуствовала Анила Јеласијевић, асистент за информисање амбасаде Швајцарске. На рочишту 19.5.2015. године када је саслушана тужена Наташа Кандић у својству парничне странке присуствовали су бројни представници медија, што због бројности публике поименично није констатовано на записнику, али ту чињеницу не оспорава ни сам пуномоћних тужених у захтеву за изузеће. Рочиште заказано за 15.9.2015. године одржано је у присуству Милице Костић, правне саветнице у Фонду за хуманитарно право и Аниле Јеласијевић, асистента за информисање амбасаде Швајцарске. На рочишту 25.12.2015. године, када је саслушана законски заступник туженог ФХП Сандра Орловић, у својству публике биле су присутне Милица Костић, правна саветница у Фонду за хуманитарно право, Анила Јеласијевић, асистент за информисање амбасаде Швајцарске, Марко Милосављевић и Исидора Ерчевић из Иницијативе младих за људска права.

Управо из разлога што је на рочишту 19.5.2015. године, када је саслушавана тужена Наташа Кандић у својству парничне странке, у судници било присутно преко 20 новинара који су седели на поду суднице, а који су због дугог трајања рочишта константним улажењем и излажењем из суднице реметили рад суда (јер је у судници било превруће и загушљиво), на наредном рочишту 15.9.2015. године јавност је била делимично искључена у смислу члана 322 ЗПП, односно дозвољено је било присуство само онолико лица за колико је у судници било слободних места, како би суд могао да обезбеди несметано одржавање расправе, јер је управо суд тај који се стара о одржавању реда у судници и достојанству суда.

Сходно наведеном, странке су имале право на закониту, једнаку и правичну заштиту својих права у поступку, као и на правично суђење, све у складу са Законом о парничном поступку и Уставом РС, упркос супротним тврдњама пуномоћника тужених.

Одлуку о трошковима парничног поступка, садржану у ставу шестом изреке, суд је донео на основу чл. 150, 153 ст.2, 154 и 163 ст.1 и 2 Закона о парничном поступку, а иста се односи на трошкове тужиоца на име састава тужбе и два образложена поднеска од стране пуномоћника адвоката у износу од по 9.000,00 динара, заступање на седам одржаних рочишта у износу од по 10.500,00 динара, приступ на два неодржана рочишта у износу од по 6.000,00

динара, те на име таксе на тужбу у износу од 1.900,00 динара и таксе на одлуку у износу од 34.800,00 динара, све одмерено према опредељеном захтеву пуномоћника тужиоца, успеху тужиоца у спору, АТ у време пресуђења и ТТ у моменту настанка таксене обавезе, са законском затезном каматом почев од дана извршности па до исплате, сагласно одредбама чл. 277 и 324 Закона о облигационим односима.

Како је суд одбио тужбени захтев према туженој Наташи Кандић, то именована има право на накнаду трошкова парничног поступка и то на име састава одговора на тужбу и четири образложена поднеска од стране пуномоћника адвоката у износу од по 11.250,00 динара, заступање на седам одржаних рочишта у износу од по 12.750,00 динара, приступ на једно неодржано рочиште у износу од по 7.125,00 динара, све у смислу чл. 150, 153 ст.2, 154 и 163 ст.1 и 2 Закона о парничном поступку, одмерено према вредности предмета спора и АТ важеће у време пресуђења, али су наведени трошкови досуђени у износу од 77.000,00 динара сходно опредељеном захтеву пуномоћника тужене са рочишта 3.3.2016.године на коме је закључена главна расправа. Наведена одлука о трошковима обухвата и таксу на одговор на тужбу у износу од 19.650,00 динара, одмерено према ТТ у моменту настанка таксене обавезе.

ПРАВНА ПОУКА:

Против ове пресуде дозвољена је жалба у року од 15 дана од дана пријема, Апелационом суду у Београду, а преко овог суда.

СУДИЈА

Гордана Аранђеловић
Гордана Аранђеловић
Тајност преписа потврђује
управитељ писарнице





РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ПРВИ ОСНОВНИ СУД У БЕОГРАДУ
Посл. Бр. П-14100/2013
Дана, 28.03.2016.

ТУЖИЛАЦ - ДИКОВИЋ ЉУБИША, БЕОГРАД, [REDACTED]
ТУЖЕНИ - КАНДИЋ НАТАША, БЕОГРАД, [REDACTED]
ТУЖЕНИ - ФОНД ЗА ХУМАНИТАРНО ПРАВО, БЕОГРАД, ДЕЧАНСКА 12

УПОЗОРЕЊЕ О ПЛАЋАЊУ СУДСКЕ ТАКСЕ

Позива се таксени обвезник КАНДИЋ НАТАША, БЕОГРАД, [REDACTED] и остали да у року од 8 дана од дана пријема овог упозорења плати Такса на одговор на тужбу у укупном износу од 19,650.00 динара.

Горњи износ уплатити у корист рачуна број 840-29644845-43 ПРВИ ОСНОВНИ СУД У БЕОГРАДУ, по моделу 97 са позивом на број 82-026-0014100-13-00003, а потом у овом року доставити суду доказ о извршеној уплати.

У налогу за уплату **дужни сте** да назначите пословни број предмета суда по којем вршите уплату у пољу сврха уплате.

Подносилац



Радник суда
